Contributed by Peter Veltmans
dinsdag, 25 oktober 2005 -

Sinds de vorming van de Antwerpse monstercoalitie in 1994 is er in feite niks wezenlijks veranderd aan de onderliggende oorzaken van de grootstedelijke sociale crisis. De stad blijft geconfronteerd met een enorme schuld annex de daarbijhorende intrestlasten. Bijgevolg beschikt de stad nauwelijks over enige financiële ruimte om een eigen beleid mee te voeren. In de jaren volgend op 1994 kwam de mening van de hogere overheden op Vlaams en federaal niveau erop neer dat Antwerpen zelf maar eens moest laten zien wat het daaraan kon doen. Het lokale politieke personeel in de Scheldestad bleek echter zo goed als niet opgewassen te zijn tegen een dergelijke taak. Dat bleek in eerste instantie vooral uit het eindeloze onderlinge gekibbel tussen de coalitiepartners. Vervolgens vertrokken steeds meer schepenen naar andere politieke niveau's. Tenslotte mondde één en ander uit in de beruchte Visa-crisis, die op haar beurt leidde tot een ingrijpende persoonswissel in het schepencollege.

Sociaal pact

Het belangrijkste feit betreft echter niet deze strubbelingen onder politici. Het is ook geen feit waarover één of ander document of verklaring terug te vinden is. We doelen hier op het stilzwijgende sociaal pact dat sinds 1994 van kracht bleek. Uit angst om in de kaart te spelen van de fascisten van het VB, besloten de leidingen en apparaten van grote en kleine sociale bewegingen te Antwerpen om hun kritiek op het stadsbestuur… binnenskamers te houden. Er werden sindsdien nauwelijks nog manifestaties gehouden, waarin de (sociale) noden en verzuchtingen van brede lagen van de bevolking aan bod konden komen. De enige uitzonderingen waren manifestaties die georganiseerd werden ondánks de gevestigde sociale bewegingen. We denken hierbij aan de laatste (!) anti-fascistische manifestatie - de zogenaamde Lenteparade - (die dateert van 1998 !) en aan de (lange tijd verboden !) solidariteitsbetoging met de strijd van het Palestijnse volk in 2003. Deze stilzwijgende 'verstandhouding' tussen het stadsbestuur en de top der sociale bewegingen kon en kan evenwel niet verhinderen dat tal van reële sociale problemen ondertussen zonder antwoord blijven. Het is dan ook niet verwonderlijk dat van tijd tot tijd de ontevredenheid daarover ook op straat zichtbaar wordt gemaakt. Helaas vertonen sommige van dergelijke spontane manifestaties een neiging om te verzeilen in etnisch of religieus getint vaarwater... precies bij gebrek aan zichtbare activiteit vanuit de gevestigde sociale bewegingen.

Een steeds rechtser beleid

De Visa-crisis zorgde zoals gezegd voor een ingrijpende persoonswissel in het schepencollege. Maar er is meer aan de hand dan enkel het vervangen van de burgemeester én het bijna volledig verdwijnen van vrouwen uit datzelfde schepencollege. Sindsdien kun je eigenlijk zeggen dat Antwerpen niet meer wordt bestuurd door een coalitie van politieke partijen, maar wel door een coalitie van 'sterke' mannen. Eigenlijk staat de gemeenteraad als uitdrukking van de volkswil sindsdien zo goed als volledig buiten spel. Naast de stilzwijgendheid op het sociale, heerst nu óók stilzwijgendheid op het politieke front. Tenminste, dat was (en is) de bedoeling. Wie wil weten waarom, hoeft maar te kijken naar het soort beslissingen dat sindsdien meer en meer genomen wordt, zoals bijvoorbeeld invoering van de mogelijkheid tot het opleggen van een straatverbod aan bepaalde personen (let wel : dit verbod wordt niet opgelegd door een rechtbank, wél door… de burgemeester !); huis-aan-huis-controles door gemengde teams van OCMW-politie-dienst vreemdelingenzaken-enz. en dit ondanks de reële bezwaren van de privacy-commissie, pesterijen tegenover sommige etnische minderheden, minachting voor de verworven rechten van het stads- en OCMW-personeel (o.a. inzake arbeidsduur), enz. Daarnaast deed ook de Vlaamse voogdijoverheid haar duit in het zakje, door het vervangen van het Sociaal Impulsfonds (waar toch nog een minimum aan sociale en democratische ingesteldheid bij aanwezig was), door het zogenaamde Stedenfonds, waarbij vooral gemikt wordt op het aantrekken van beter begoede tweeverdieners (met alle gevolgen inzake sociale verdringing vandien).

Kentering aan de basis

Contributed by Peter Veltmans
dinsdag, 25 oktober 2005 -

Gelukkig zijn er de laatste tijd steeds meer tekenen die wijzen op een kentering 'aan de basis'. Steeds meer mensen weigeren nog langer "aan zelfcensuur te doen" (zoals de woordvoerder van het buurtcomité Kievitstraat het onlangs uitdrukte op een debat). Steeds meer mensen zijn bereid om uit de schaduw van de 'omerta' te treden en zich te verzetten tegen het meer en meer repressieve, rechtse én onmenselijke beleid dat sommige stadsbestuurders blijkbaar voorstaan. Zo genieten de oproepen en acties van de groep BastA! meer en meer steun (zie ook het vorig nummer van Rood). Zo gaan meer en meer mensen zonder papieren in op de oproep van de UDEP tot zelforganisatie. Zo is er een weliswaar bescheiden, maar toch reële herneming van een feministische werking. En last but not least is er natuurlijk de overwinning van de linkerzijde tegen de poging tot rechtse machtgreep op het laatste congres van de Antwerpse afdeling van de socialistische onderwijsvakbond (zie Rood nr. 2 van april 2004).

Hoop en vrees

Deze kentering aan de basis is hoopvol. Ze leidde er reeds toe dat in minstens één coalitiepartij twijfel en discussie hand over hand toenemen (we doelen op de Groenen). Tegelijk echter is zij momenteel nog te zwak om nu al voldoende te kunnen wegen op het vraagstuk van de komende gemeenteraadsverkiezingen. Die kondigen zich in Antwerpen vooral aan als een duel tussen de zittende burgemeester Patrick Janssens (SP.A) en zijn uitdager Filip Dewinter (VB). Natuurlijk willen we allemaal dat Dewinter in het zand bijt. We moeten er echter wel bijzeggen dat het beleid van de huidige burgemeester al een flink eind opgeschoven is in de richting van... diezelfde Dewinter ! De vrees bestaat dan ook dat bij een overwinning van Patrick Janssens grote delen van de Antwerpse bevolking even goed in de kou zullen blijven staan. De kentering aan de basis is dan ook mede uitdrukking van die vrees.

Lijstvorming ?

Voor de radicale linkerzijde is dit geen gemakkelijke situatie. Niets lijkt sommigen zo eenvoudig als het maken van een eenheidslijst van de bestaande radicaal-linkse groepen, waarvan dan gehoopt wordt dat die de stemmen van de ontevredenen kan verzamelen. Maar, is het ook wérkelijk zo eenvoudig ? Is het niet zo dat de bestaande radicaal-linkse organisaties een palmares van machteloze marginaliteit met zich meeslepen ? Is het niet zo dat de kentering aan de basis voorlopig al bij al ook niet meer is dan dat - een kentering (en dus geen geconsolideerde tegenstroming) ? Is het ook niet zo dat de meeste activisten aan de basis zich voorlopig liever ver wensen te houden van elke partijpolitiek ?

Mobiliseren om te wegen

Tenslotte : is het ook niet zo dat de eerste opdracht van elke radicaal-linkse militant er vandaag moet in bestaan deze kentering aan te basis te helpen versterken, zodat de omvang, het zelfvertrouwen en het politiek bewustzijn ervan kan vergroten ? De SAP denkt alleszins van wel. Naar onze mening komt het er vandaag in de eerste plaats op aan om de verspreide krachten aan de basis te bundelen én zichtbaar te maken. Daarom stelt de SAP voor om te werken naar een betoging in september 2006 - een betoging waarop de eisen, noden en verzuchtingen van brede lagen van de stadsbevolking verwoord kunnen worden. Het is in het algemeen zo dat de sociale meerderheid vooral weegt op het politieke debat als zij gemobiliseerd is. Laten we tegen september 2006 deze mobilisatie zicht- en hoorbaar maken, zodat we kunnen wegen in oktober, november, december, enz. Dat lijkt ons de beste manier om vanaf vandaag verder te strijden tegen de verrechtsing en voor een sociale stad voor sociale mensen.